

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Să nu ne perdem cumpătul.

Sibiu, 23 Noemvrie n.

E mare amărăciunea printre Români din statul ungar, din motivul, că Coroana a dat sancționare prealabilă proiectului de lege al contelui Andrassy despre modificarea legii electorale, prin care Români vin de nou scurtați în drepturile lor cetățenești. Și e motivată această amărăciune a Românilor, pentru că în urma atitudinii lor atât de binevoitoare Coroanei, manifestată totdeauna, dar mai ales pe vremea, când alții se puseseră pe picior de războiu cu ea, și nu mai plăteau dare, și nu mai dădeau recruți pe seama armatei monarhiei noastre, s'au așteptat, ca barem de astădată să nu mai fie remunerați cu desconsiderare pentru jertfele aduse din partea lor.

Soartea a voit însă altcum. De nou am rămas înșelați în așteptările noastre. Nu ni-s'a dat atențiunea cuvenită nici de astădată, cum nu ni s'a dat nici în trecut, de multe ori. Stăm deci astăzi desiluzionați, deprimați, și ne întrebăm unul pe altul, că ce e de făcut? Punem vina și pe unii, și pe alții, și numai acolo nu căutăm vina, unde ea poate să fie aflată cu siguranță. Avem să o căutăm în noi înșine. Prea mare ne era adevărat încrederea, că acum așa are să se întâmple, cum noi dorim, pentru că ni-s'a promis, prin cuvânt sărbătoresc, că așa are să fie, și pe promisiunile făcute ni-am clădit iluziuni mari, pe cari acum ni le vedem dintr'odată nimicite. Natural, că aceasta doare, ne umple inima de amărăciune, și ne face să ne gândim, că oare la acte de nerecunoștință, nu ar fi bine să răspundem și noi tot cu asemenea acte, ca să simțăm cei ce nu ne onorează alipirea și loialitatea în măsura așteptată de noi, că dacă vrem, pu-

tem să fim și noi ca și alții, nu așa cum am fost în trecut?

Gândurile acestea însă nu sunt bune. Să ne aducem aminte, că și părintele de familie de multe ori trebuie să facă acte de nedreptate față de unul, ori față de mai mulți dintre copiii săi, îngrămădind cu toate favorurile și cu toată iubirea sa părintească numai pe unul, ales dintre ceilalți. Permite oare legea creștinească, ca cei desconsiderați dintre copiii săi să-i poarte pentru această dușmănie, să-i denege iubirea fiască, cu care îi sunt datori? Nu! Ei și în cazul acesta au să rămână fii iubitori ai aceluia, care sigur că știe, ori dacă nu știe, totuși va veni odată la convingerea, că fiii săi sunt și aceștia, deci merită și ei o tratare la fel cu celalalt, cu favoritul său.

Așa e și în statul cu mai multe popoare, cum e statul nostru. Unul poate să fie popor mai ales, pe care Domnitorul, părintele tuturor, îl îngrămădește din anumite motive cu toate favorurile, și-i dă întreaga sa atențiune și iubire, iar pe celelalte le trece cu vederea. Dar acestea nu au să se înstrăineze de el, ci au să se țină cu aceeași credință, iubire și alipire la părintele lor, ca în trecut, pentru că odată totuși trebuie să vină vremea, când iubirea și alipirea lor are să fie remunerată după merit.

Și apoi, e mare, foarte mare decepția ce ne-a cuprins, dar nu e cea mai mare dintre acelea, peste cari am trecut noi și până acum. Avut-am noi decepții cu mult mai mari, lovituri chiar catastrofale. Să ne gândim numai la jertfele cele mari pe cari le-am adus pentru apărarea tronului, atunci când tronul se afla în primejdie, și apoi la faptul, că după potolirea focului am fost jertfiți fără cruțare. Ori să ne gândim la frumoasele zile de pe vremea dietei transilvane din Sibiu, când poporul român din Ardeal prin re-

presentanții săi legali și-a croit temeliile înaintării sale politice, culturale și economice, aducând legi, cari l-au ridicat în stat la rangul ce-i compețea, și apoi la faptul, că cu toate, că legile acestea au fost sancționate și întărite cu jurământ domnesc, totuși nu peste mult ele au fost scoase din vigoare, în mod unilateral, numai prin poruncă domnească!

Au fost acestea niște catastrofe cu mult mai mari pentru Români din statul ungar decât cea de acum, dar nu am desperat, nu ne-am perdut cumpătul cel bun, am trecut peste ele la ordinea zilei, firește, cu mare amărăciune în suflet, căci mare era nedreptatea ce ni s'a făcut, însă fără a ne gândi, că ar trebui să mai slăbim din iubirea cu care ne-am purtat totdeauna față de părintele patriei noastre. Să facem deci și acum tot așa. E rău proiectul de lege al contelui Andrassy, și ne doare, că i s'a dat sancționare din partea Coroanei. Dar pentru aceea noi se remănem față de Coroană fii iubitori din trecut, și învățătura să ne fie aceea, că mântuire nu avem să așteptăm dela nime altul, decât numai dela Dumnezeu și dela noi înșine!

Moștenitorul de tron al României la Viena.

Primire foarte frumoasă s'a făcut la Viena moștenitorului de tron al României, Principelui Ferdinand, sosit Mercuri acolo, pentru a felicita pe Maiestatea Sa Monarhul nostru, în numele curții române, din prilejul jubileului celor 60 de ani de domnie.

Principele Ferdinand a sosit la Viena Mercuri la orele 2 și 15 m. după amiază, și a fost salutat în gară de către Impăratul și Regele Francisc Iosif, de arhiducii Francisc Ferdinand, Carol Ferdinand, Leopold Salvator, Friederic Carol, prezidentul poliției, ministrul plenipotențiar român Mișu, cu personalul legățiunii române, oficerii români atașați la diferite regimente austro-ungare, un serviciu de onoare, comandantul corpului de armată din oraș, viceprezidentul camerei române

Porumbaru, și de o companie de onoare din regimentul nr. 19, cu drapel și cu musică.

Impăratul și Regele Francisc Iosif în uniformă de mareșal a sosit la gară cu câteva minute înaintea sosirii trenului și s'a întreținut cu dl Mișu și cu oficerii români.

La intrarea trenului în gară musica a intonat imnul român. Principele purta uniformă de colonel al regimentului de infanterie austro-ungar, al cărui șef este M. Sa Regele Carol, și a fost salutat de către Impăratul și Regele Francisc Iosif foarte cordial.

Impăratul a cerut apoi informațiuni asupra stării sănătății Regelui și Reginei României.

După salutarea suitei, Principele a fost salutat de către arhiduci. În urmă Impăratul și Principele au mers la Hofburg.

Pe tot parcursul drumului au fost aclamați de către mulțime. La orele 6 seara a avut loc la Schönbrunn un prânz intim, la care a asistat Principele moștenitor, arhiducii și arhiducesele.

După prânz s'a ținut cerc. În același timp la masa suitelor a asistat adjunctul-comandant Berindei, capitanul Sutzu și serviciul de onoare. Principele Ferdinand a făcut arhiducelui Francisc Ferdinand o vizită de o jumătate de oră și a asistat în timpul serei la reprezentarea operei curții.

Toate ziarele mari vieneze au scris în termini foarte călduroși despre vizita aceasta a moștenitorului de tron al României la curtea dela Viena.

Joi a fost prânz de gală la Hofburg, și s'au rostit toate, din partea Maiestății Sale Monarhul nostru și din partea Principelui Ferdinand, moștenitorul de tron al României.

Maiestatea Sa Impăratul și Regele nostru a numit pe Regele Carol al României general de infanterie în armata austro-ungară (rang militar acum de curând creat), iar pe Principele Ferdinand colonel-proprietar al regimentului de infanterie numărul 96.

Pe Regele Carol l-a încunostițat despre aceasta pe cale telegrafică, și tot prin fir telegrafic a sosit răspunsul Regelui Carol, care a mulțumit în termini foarte călduroși Monarhului nostru pentru această distincție.

Principele Ferdinand al României a plecat Joi seara la München.

FOIȘOARĂ.

Moșiile vechi ale bisericii române.

(Urmare).

Cu întrerupere de trei ani, (1538—1541) Petru Rareș a domnit în Moldova 18 ani (1527—1546). Când după înfrângerea dela Mohács, (1526) pentru coroana Ungariei se luptau: Ferdinand arhiducele de Austria și Ioan Szapolyai, prefectul Transilvaniei, Petru Rareș ține parte acestuia din urmă, și în două rânduri bate cumplit la 1528 oștirile nemțești. Una dată în arestul Feldioarei.

Faptul, că Petru Rareș mai înzestrea încă cu două domonii noi această episcopie românească, cunoscută cu deplină certitudine istorică în Ardeal, este de a se înțelege așa, că viteazul domn în 1530, atât din recunoștință, că a ajutat pe ardeleni în contra lui Ferdinand, cât poate mai mult din frică, ca să nu ocupe întreg Ardealul, după cum se vedea că are gând hotărât, căpătâ dela Szapolyai cetățuia „Ungurașului“ (Bálványos-Várallye) și cetatea trufașilor Sași Bistrița.¹⁾

¹⁾ De Bistrița se țineau vre-o 50 sate. Bunea, „Statistica Românilor“, Sibiu 1901, pag. 37—38. De Unguraș se țineau 24 comune. Populația era mai toată română. Ungurașul e în districtul Rodnei, co-

Pe lângă moșiile din Bogate, Rareș a mai cinstit pe nemulțămătorul său Anastasie, vlădicul dela Vad, și cu o moară nouă din satul Cațcău (Kaczko), foarte aproape de Vad.

Nu putem stabili, că deodată cu Bogatele, ori că mai înainte, sau că mai târziu, fu dăruită moara din vorbă.

Dl Bunea zice, că „pe la 1552 a căpăt-o episcopul“. La acest dat însă în Moldova domnia Iliăș și Ștefan VII., iar episcop-stareț la Vad era faimosul George de Sângeorz. Documentele apoi spun, cumcă același episcop, care a căpătat satele, capătă și moara și încă dela același Petru, voivodul Moldovei. „Item Episcopus Valachicus de Kew ex concessione quondam Petri Vajvodae Moldaviensis ultra duas illas possessiones Rew, Zlatina, quas ad monasterium Vajvodae ab antiquo concesserunt, tenet alias duas possessiones Oláh-Bogáth et Magyar-Bogáth cum suis integris possessionibus, ac proventibus, ac utilitatibus, ac servitiis: Item idem episcopus unum molendinum prope Kaczko in territorio R. Mttis de novo extractum“.

Din acest citat așadar ne încredințăm, cumcă și înainte de donațiunea lui mitatul Solnoc, în stânga Someșului, la depărtare aproape egală de Gherla și Ciceu-Cristur. Cele 24 comune zăceau spre așa zisa câmpie ardeleană, între Gherla și Bistrița.

Petru, din bătrâni, mănăstirea Vadului mai avea moși, la Vad și Slatina, donate tot de voivodii moldoveni.

Adevărat, că în text nu e declarat explicit, cumcă voivodii sunt din Moldova, dar se subînțelege de sine ușor, cumcă numai astfel de domnitori au putut fi cugețați.

Din istoria patriei știm, cumcă nebiruitul nostru rege, Matia cel drept, fusese bătut de Ștefan-cel Mare în bătălia dela Baia din 15 Decemvrie 1467.¹⁾

În considerarea primejdiei comune din partea Turoului, Ștefan, deși biruitor, se umilește și întinde el prima oară mâna spre împăcare.²⁾

Punându-se bună pace între acești mari bărbați, la anul Domnului 1568, Ștefan fu dăruit de regele ungar Matia Corvinul cu două cetăți puternice, cu Ciceul și cu Cetatea-de-Baltă.³⁾ Unii vreau să

¹⁾ După orice biruință, Ștefan-Vodă avea obiceiul să zidească biserici, ori o mănăstire. Întru aducerea aminte a biruinței asupra regelui ungar, Ștefan zidi la Baia biserica Sf. George. N. Dobrescu, dr. prof. univ. teolog. București, în cursul dela Vălenii-de-munte din anul I, 1908, în „Telegraful Român“, Sibiu 1908 nr. 101 pg. 418 col. II.

²⁾ Dimitrie Bolintianu „Viața și faptele lui Ștefan-cel-Mare“. București edit. II. 1870, p. 27—37.

³⁾ M. C. Florențiu „Noțiuni din istoria Românilor“, București edit. XV. 1884, pg. 46—47, Dr. I. G. Sbiera „Contribuiri pentru o istorie“ etc. Cernați 1906 vol. I. 529—531.

știe, că și Ungurașul (Bálványos) l-ar fi dobândit cu această ocaziune Ștefan.⁴⁾

Cel mai vechiu cronicar național, Grigorie Ureche († 1647), astfel ne transmite pacea din vorbă: „... nu peste 2) multă vreme av încetat vrajba între craiul unguresc și între Ștefan-Vodă, că văzând ei, că vrășmașul lor și a toată creștinătatea, Turoul, li stă în spate și asupra volniciei tuturorora întinde mrejele sale ca să-i cuprindă... s'au împăcat și s'au așezat, și încă după pacea așezată și legături tari ce făcură amândoi, au dăruit Mateiaș-Craiu pe Ștefan-Vodă cu două cetăți mari în Ardeal, anume Balta⁵⁾ și Ciceul“.

(Va urma).

⁴⁾ Așa A. Treboniu Laurian „Elemente de istoria Românilor“ edit. II. Sibiu 1871, pag. 39, 40, pe baza istoriografilor contemporani, Ioan Dlugorzus Longin † 1480, metropolit de Lemberg, hist. Poloniae Lipsiae 1711—1712, libro XIII, și Martin Cromer † 1589, arhiep. de Ermeland, între istoricii poloni vechi, dânsul e cel mai renumit „De origine et rebus gestis Polonorum, liber XXVII. Sincal, Cronica Românilor la anul 1467. Stephanus Katona, iezuit ungar în „synopsi chronologica“, tomo XV. pag. 240 seqq.

⁵⁾ Mihail Kogălniceanu „Cronicele României“, București 1872 tom. I. cap. 12, pg. 135—155. Bunea și Iorga greșesc, când zic, că Ștefan numai la 1475 ar fi căpătat aceste cetăți.

⁶⁾ Cetatea-de-Baltă era în județul Târnavei, pe valea Târnavei-mici, nu departe de Blaj.

Din parlamentul ungar.

Vorbirea deputatului român Dr. Alexandru Vajda-Voevod, rostită în ședința din 18 Noembrie nouă a dietei țării.

„Onorată casă! Eu parlamentară, că oratorului trebuie să răspundă antevorbitorului. Domnul deputat Teodor Batthányi pomenește despre împăciuire, fără ca să concretizeze expunerile d-sale; dar noi, partidul naționalităților, pe baza faptelor din trecut, observate din partea majorității, nu suntem îndreptățiți a lua serios expunerile dlui deputat Batthányi, din care nu poți presupune, că în partidele majorității ar fi și voința și o hotărâre serioasă de împăcare cu noi. Deci cu partea aceasta a vorbirii dlui deputat nu doresc să mă ocup mai pe larg, de oarece e lipsită de orice baze concrete.

Ni s'a părut prea ciudat, când în legătură cu noi dl deputat iarăși face aluzii la România. Altcum e uz vechiu, cu deosebire din partea partidelor din majoritate, că se provoacă des la România, invocând exemple de urmat. Așa d. e. cândva domnul deputat Eber Antal s'a provocat la România privitor la stările sanitare de acolo, vrednice de a se introduce și la noi. De altă dată aduc România ca exemplu, cu scopul de a ne dovedi, că acolo au mai reasortat Maghiarii, ca Români din Ungaria, — par'că prin asta s'ar direge soarta noastră mai spre bine, ori noi am afla în asta vre-o mângâiere oarecare.

România își va păstra bunul renume. Nu e avizată ca eu să o apăr cu puterile mele modeste. Nici nu mă știu competent. Numai pentru ceea ce mă ocup de aceasta întrebare, fiindcă nu înțeleg, în ce ne poate fi aceasta întrebare cu aceea, că aici în Ungaria bună e sau rea soarta noastră? Pentru că e cu totul alta situația Maghiarilor din România decât cea a noastră în Ungaria. Ungurii au emigrat cu încetul în România, după ce România și-a format odată constituțiunea. Afară de asta Maghiarii din România nu formează un popor autohton, așa bună oară ca noi dincoace, cari suntem aproape de 2000 de ani pe aceste plaiuri.

Suntem un popor de 3 milioane și deci și numai pe baza proporției numerice avem dreptul natural a sta aici și a pretinde pe seama noastră drepturi cetățenești, egale cu ale altor naționalități.

De oarece însă D-voastră vă place în continuu să vă provocați la drepturile istorice ce le aveți, apoi noi și popoarele slave încă avem drepturile istorice de asistență în această țară, pentru că și străbunii noștri și-au vărsat sângele luptând în trupele lui Rákoczy contra Turcilor și sunt sute de mii din șirul Românilor și al Slavilor, cari au rămas morți pe câmpul de luptă pentru interesele monarhiei, luptând în armatele habsburgice.

Popoarele noastre au fost acelea, cari au locuit la periferii, și astfel le-a fost dată partea a aduce cele mai multe jertfe pentru apărarea patriei în timpul trecut istoric. Așa dar noi nu suntem un element, ca cel maghiar din România, ci suntem popor autohton.

Nu vreau să continui mai departe cu polemica despre soarta Maghiarilor din România, nu voiesc să fac paralelă între soarta lor și a noastră de aici, voiesc numai să vă spun, ce am esperiat eu, cu o ocaziune în București. Odată am așezat românește pe un vizitativ, în a cărui birjă mă urcasem. Vizitativul vorbea perfect românește. Am mai vorbit cu el despre unele-altele, până ce am aflat că el este Săcui emigrat în România și vorbea perfect românește. L'am întrebat, cum e posibil lucrul acesta, și că unde a învățat românește așa de bine? El îmi răspunde:

„Eu am învățat românește în școala maghiară din București“. Dar în Ardeal nu dorești să mergi? l-am întrebat. „Nu doresc, — răspunde el — pentru că odată am fost acolo, să mă orientez în ce privește moștenirea rămasă dela tatăl meu, și petrecând acolo o săptămână, am venit acasă și nici nu vreau mai mult să merg înapoi, pentru că acolo atât îl năcăjesc pe om, atât judecătorimea, cât și pretorele, încât eu ca Maghiar mă simțesc cu mult mai bine în România“. Iar în ce privește întinderea mâinii de înfrățire, oferită de dl Batthányi, onorată cameră, aceasta nu e o chestie actuală. Inșă peste zece, douăzeci de ani, și eu cred, că va fi amicitia română-maghiară, și lucrurile așa se vor desvolta, că vom întinde unul celuilalt frățesca mână. Și încă pentru aceea, onorată cameră, pentru că se vor schimba raporturile de putere ale monarhiei față de trecut. Chiar acum stăm în fața unei mari schimbări. Slavii în Austria deja și-au eluptat hegemonia și e numai chestie de timp, că în Ungaria elementul slav va avea mai mare influență ca până acum, în ce privește conducerea politică, și nu mai încapă nici o îndoială, că Slavii vor avea

un rol principal în conducerea politică a monarhiei. Iar noi, Români, suntem în cea mai bună prietenie cu Slavii, pentru că trebuie să luptăm pentru un scop comun. Atunci se va întoarce soarta lumii și se va schimba și soarta noastră, atunci întărindu-se elementul slav, el va prepondera, atât față de Maghiari, cât și față de noi, și atunci elementul maghiar va fi acela, care va căuta prietenia noastră, precum Slavii și astăzi caută prietenia noastră, și noi de asemenea o căutăm a Slavilor.

Intrucât privește adevăratul obiect al proiectului, nu încap îndoială, că dacă omul face comparație între budget și stările adevărate ale țării, vede un mare contrast între ele. Și îi vine în minte omul vechiul proverb unguresc: *sărăcie lucie*. Pentru că până când deoparte țara se luptă cu o mulțime de năczuri economice, sociale, naționaliste, ba chiar și confesionale, până atunci vedem un budget, care deja trece peste un milion și jumătate, și dacă îl examinăm mai de aproape vedem, că față de această sumă mare, plusul abia atinge suma de 48.069 cor. (Arată apoi pozițiile nereale ale budgetului și continuă astfel):

Care e cauza acestor stări neregulate, că budgetul pe de o parte reprezintă atari sume mari, și de altă parte se poate observa un regres pe toată linia? Causa zace într'aceea, că la noi tot sistemul vechiu domnește, că la noi încă tot sistemul oligarhic stăpânește. La noi din inițiativă privată nu se poate face nimic, toate trebuie să inițieze, ori să protejeze statul, ori la noi statul e pedeca tuturor încercărilor, ce alții le-au inițiat.

Intre astfel de împrejurări nu se poate spera, ca stările financiare ale țării să se schimbe în viitor, ba e de prevăzut, că ele vor da tot înapoi.

Dacă voim să schimbăm aceste stări, atunci trebuie să ne dăm seamă despre soarta țărilor, în cari au domnit atari stări. Așa a fost și în Japonia, până la anul 1865. Și acolo sistemul oligarhic a predominat, și numai la 1868 a fost delăturat. Și Japonia, care economicăște chiar atât de puțin s'a putut desvolta ca Ungaria, a luat avânt mare. Cu 26 milioane în valoare comercială și-a încheiat anul prim economic, și din aceste numai 6 milioane au fost plusul în export. Dar după aceasta, acele valori în primii 10 ani s'au duplicat și de atunci au crescut mereu în măsură, că azi după 40 ani valorile comerciale se urchă la 400 milioane.

Ce a fost posibil în Japonia, e posibil și la noi, dacă stările publice ni-se schimbă. Dar schimbarea stărilor publice o putem aștepta numai dela democratizarea țării, și chiar pentru aceea ar fi fost necesar, ca dl ministru de interne înainte de ce a prezentat proiectul de lege despre dreptul de alegere, să fi prezentat un proiect de lege constatător numai din un paragraf. Acest paragraf numai atâta ar fi trebuit să conțină, că pe viitor în Ungaria fiecare cetățean are libertatea deplină pe terenul de drept al asocierii și al întrunirii, așa ca să nu fie expus nici volniciei poliției și a pretorelui, nici bunăvoinței ministrului.

Până când, onorată cameră, cetățenii statului nu se pot sfătui liniștiți asupra afacerilor lor, și nu pot să limpezească părerile, până atunci nu va înceta la noi acel morb, acel năcz social, că toate le așteptăm dela stat și nu ne încredem în puterile noastre proprii. Nu vor putea până atunci dispărea nici acele anomalii, pe cari statistica le constată cu privire la emigrare și mortalitate. Pentru că, onor. cameră, cum stăm în această privință? În anul 1906 și-au scos pașaport 240.270 oameni, din cari 218.289 au emigrat în America. Mortalitatea între copiii sub 5 ani dela 1901—1905 a fost 238.977, adică 45,2%.

Că aceasta ce înseamnă, și că aceasta ce lovitură e asupra țării, nu e de lipsă să o desvolt mai departe. Numai asupra sistemului de *unu* îmi permit a vă atrage atențiunea, și cred, că v'am documentat îndeajuns, că în ce decadență mare suntem. Și această decadență diferă mult de icoana pe care budgetul ni-o prezentă.

On. cameră! Ce poate face guvernul, ca soarta țării să o schimbe spre bine?

Înainte de toate să iee pildă dela Austria, unde deja e introdus dreptul de alegere universal, egal și secret. Nu e drept, că acolo chestiunea naționalităților stă mai rău decât la noi, că acolo această chestiune e mai periculoasă, pentru că e mare favor pentru ori care țară, dacă acele chestiuni să desbat, să limpezesc, nu afară de parlament, în dosul culiselor, ci deschis, în fața țării întregi. Și în Austria este dată posibilitatea pe seama poporului, ca chestiunea națională și socială să se limpezească înaintea parlamentului, ca voința adevărată a poporului să se mani-

fezte. De altă parte e imposibil să nu ținem în vedere acele interese economice, politice și sociale, cari sunt în Austria. Suntem adevăc constrânși, până atunci, până când există dualismul, să ținem pas cu Austria în privința economică, căci iată cvota an de an crește, până când puterea noastră economică devine tot mai mică. (Va urma).

Proiect de lege

despre alegerea de deputați la d-ela țării.

(Urmare.)

§. 50. Listele provisorii ale tuturor alegătorilor din un cerc electoral, după rectificarea împreună cu listele separate ale celor sterși din listele valabile electorale, se expun spre privire publică dela 16 Maiu până la 14 Iunie, în centrul cercului electoral, iar listele provisorii ale orașelor și ale comunelor singuraticice, iarăși împreună cu listele separate ale celor sterși, la respectivul oraș cu magistrat, comună mare, ori centru al notariatului cercual. Expunerea spre privire publică se face în fiecare zi dela oarele 8 dimineața până la 12 din zi, la casa comună, ori în localitatea oficioasă a notariului cercual, iar în capitala Budapesta afară de aceasta și la antistiile cercuale, în ce privește listele alegătorilor din cercurile administrative. În oarele înșirate fiecare poate privi în liste, în prezența unui membru al antistiei comunale, (al magistratului, ori antistiei cercuale din Budapesta) și după amez, în zile de lucru, între oarele 2—6, poate să și le copieze.

§. 51. În contra listelor provisorii, cu privire la persoana sa, poate înainta recurs fiecare. Afară de aceasta, cei trecuți în listele provisorii ale alegătorilor direcți, au dreptul să reclameze în contra oricărei greșeli, făcute cu privire la luarea, ori neluarea în listele alegătorilor direcți din cercul electoral în care eia au drept direct de alegere, precum și cu privire la numărul voturilor ce sunt de exerciat. Cu privire la listele provisorii ale alegătorilor primitivi, același drept îl au și cei trecuți în listele provisorii ale alegătorilor primitivi. Reclamarile sunt a se înainta din 16 Maiu până în 30 Maiu inclusive, și adevăc în scris, ori din partea alegătorilor primitivi, cu gura. Despre reclamarile făcute cu graiu viu, se ia proces verbal. Reclamantul e dator să și motiveze reclamarea, și se alature, respective să prezenteze documentele doveditoare, pe cari singuraticii și le pot procura, iar acele dovezi, pe cari singuraticul nu are puțință a și le procura, au se fie astfel indicate în reclamație, ca ele se poată fi ușor aflate. Reclamarea poate fi basată și pe astfel de schimbări, cari s'au întâmplat după compunerea listelor, până inclusive 30 Maiu. Reclamantul poate se aduce și dovezi nouă. Fiecare reclamare se poate face numai cu privire la o singură persoană.

§. 52. Fiecare reclamație este a se adresa comitetului central și se înaintăză magistratului orașenesc, (în Budapesta antistiei cercuale), antistiei comunale, ori notariului cercual, unde se află listele în contra cărora se înaintăză recursul. Reclamantul, dacă dorește, primește adevăcintă oă a înaintat recurs. Reclamarile se expun spre privire publică dela înaintarea lor, până inclusive 14 Iunie, la locul și în oarele amintite în § ul 50, și pot se fie copiate, după dispozițiunile aceluiaș paragraf.

§. 53. La reclamarile înaintate pot să deo observări toți aceia, cari conform § lui 51 au dreptul să reclameze, din 16 Maiu până în 14 Iunie. Observările au se fie înaintate în scris, dar alegătorii primitivi pot să le facă cu graiu. Despre observările acestora să i-a proces verbal. Observările au să fie făcute conform celor spuse în §-ul 52 și separat cu privire la fiecare reclamare.

§. 54. Magistratul orașului, antistia, notariul cercual, e dator se esibeze reclamarile prezentate și observările făcute într'un protocol separat de esibile, în ordinea în care ele s'au înaintat, iar după expirarea termenului, le trimite numai decât, cu protocolul de esibile, cu listele provisorii, și cu listele separate despre cei sterși, comitetului central. Dacă n'au intrat de loc reclamațiuni în termenul legal, se face raport despre aceasta comitetului central.

§. 55. Asupra reclamarilor și a observărilor comitetul central e dator să decidă până la 31 Iulie. Hotărârea trebuie se fie motivată, și împreună cu motivele trebuie trecută în proces verbal. Reclamarile întârziate, ori acelea, cari se refer la mai multe persoane, comitetul central le respinge din oficiu, prin hotărâre. Pentru prima ședință a comitetului central are se fie stabilită ordinea, în care comitetul central va censura reclamarile și observările date cu privire la listele electorale ale singuraticicelor cercuri electorale, cer-

curi de votare și comune aparținătoare la acestea. Hotărârea, prin care se stabilește aceasta ordine, are se fie afișată cu o zi mai înainte pe casa municipiului, respective a orașului.

§. 56. Hotărârile aduse din partea comitetului central asupra reclamarilor și observărilor se pun spre privire publică, în oarele stabilite în §-ul 50, dela 1 până la 15 August, la reședința comitetului central, la casa municipiului (orașului). Cel ce a reclamat în numele propriu, primește înmănată hotărârea de respingere. Afară de aceasta, hotărârea prin care se decretează stergerea d'n lista provisorie ori reducerea voturilor la careva dintre alegători, sau trecerea alegătorului direct în listele alegătorilor primitivi, este a se înmăna și aceluia, la al cărui drept de alegere se refer hotărârea.

§. 57. Dreptul de jalbă compete aceluia, care a dat reclamația ori observările, asupra cărora a decis comitetul central, și apoi aceluia, a cărui drept de alegere vine atins în hotărârea adusă. Aceia, cărora hotărârea a fost înmănată după § ul 56, pot se înainteză plânsoare la judecătoria administrativă, în scris, prin presidentul comitetului central, în 15 zile dela înmânare, iar ceialți, cel mult din 5 August în 15 zile. Din partea alegătorilor primitivi se pot da plânsoare și cu graiu. Despre ele se drezează proces verbal. În plânsoare pot se fie înșirate și documente noi doveditoare, dar pe schimbări întâmplăte în timpul mai nou plânsoarea nu poate fi întemeiată. Comitetul central poate să și facă observările cu privire la plânsoari și cu privire la dovezi, și apoi înaintăză toate plânsoarele deodată, cu observările făcute, până la 1 Septembrie, judecătoria administrativă. Dacă cuiva i s'a înmănat hotărârea amintită în § ul 56 astfel, că termenul dat pentru înaintarea plânsoarii cade pentru el după 31 August, poate înainta plânsoarea în 15 zile dela înmânare, cel mult însă până la 15 Octomvrie. O astfel de plânsoare comitetul central o trimite numai decât judecătoria administrativă.

§. 58. Comitetul central sterge din oficiu din listele provisorii până la 15 Octomvrie pe acela, pentru care există vreunul din motivele de eschidere înșirate în punctele 6—9 din §-ul 5. De altcum însă schimbări din oficiu nu poate face în listele provisorii, din momentul expunerii lor spre privire publică.

§. 59. Asupra plânsoarelor date în contra hotărârilor comitetului central decide judecătoria administrativă, în senat compus din secția administrației generale. Pentru a se aduce hotărâre valabilă se cere, ca senatul să fie compus din un president și cel puțin doi membri, dintre cari barem unul trebuie să aibă calificația de judecător. Amăsurat trebuinței, pot să fie compuse și mai multe astfel de senate. Rezolvarea chestiilor se face pe baza actelor, fără ascultarea părților, pe lângă espunerea lucrului în ședință publică. Dacă însă judecătoria aia de lipsă, poate să ordoneze pentru limpezirea chestiei și pertractare directă verbală. În cas de necesitate judecătoria administrativă poate să ordoneze și întregirea actelor și stabilirea mai clară a stării lucrului. De altcum modul de rezolvare a acestor afaceri îl stabilește ministerul, prin regulament separat. Judecătoria administrativă e dator să rezolveze în merit plânsoarele întrate, până la 1 Decemvrie, și să retrimită actele comitetului central.

§. 60. Dacă nu s'a dat plânsoare din nici o parte în contra hotărârilor aduse din partea comitetului central asupra reclamațiunilor și observărilor, în înțelesul §-lui 57, și comitetul central nu a făcut ștergeri până la termenul acordat, în înțelesul §-lui 58, ori s'au făcut ștergeri, dar în contra lor plângere nu a dat nimeni, și în fine, dacă în cazul înaintării de plângeri, judecătoria administrativă le-a rezolvat pe toate în merit cu privire la respectivele liste electorale: listele acestea devin liste finale. Comitetul central compune acum lista finală a alegătorilor direcți și a alegătorilor primitivi, conform §-lui 47, alineatul prim, în ordine alfabetică, dând fiecerui alegător număr curent, și anume, lista alegătorilor direcți în *cinci*, e celor indirecti (primitivi) în *două* exemplare autentice. Toate listele finale electorale le subscrie presidentul și notariul, cari rămân personal responsabili pentru compunerea lor credincioasă și îngrijită.

§. 61. Un exemplar din lista finală a alegătorilor direcți se trimite ministrului de interne, al doilea exemplar se depune la comitetul notar regesc din centrul cercului electoral, spre folosința alegătorilor, iar dacă sunt mai mulți notari publici, la cel designat din partea comitetului central, al treilea exemplar se trimite orașelor și comunelor interesate, în Budapesta respectivelor antistii cercuale. Exemplarele ce rămân, să păstrează în ar-

hiva municipiului, ori a orașului cu magistrat regulat. Din lista alegătorilor primitivi un exemplar depune comitetul central în arhiva municipiului (orașului cu magistrat), iar celălalt exemplar îl trimite orașelor și comunelor interesate (în Budapesta respectivelor antistii ceruiale.)

§. 62. Comitetul central e dator să trimită până la 31 Decembrie, atât listele alegătorilor direcți, cât și ale celor primitivi, la adresele numite în §-ul 61.

§. 63. Listele electorale finale sunt valabile pentru anul care urmează anului în care s'a făcut rectificarea. La aceeași alegere de deputat, chiar și dacă e alegere de întregire, au să fie întrebuintate sub decursul întregii alegeri aceleași liste, pe baza cărora s'a început alegerea, chiar și în cazul, când alegerea iese din anul pentru care listele sunt valabile.

§. 64. Dacă se întâmplă schimbare în împărțirea cercurilor de votare, comitetul central dispune, ca alegătorii, cari în urma noii împărțiri își vor exercita în alt cerc de votare dreptul de alegere, să fie trecuți în listele acestui cerc de votare, de odată cu inaugurarea schimbării.

§. 65. Toate extrasele referitoare la listele electorale, atestatele și alte documente, se dau cu scutire de timbru și în mod gratuit, dacă cumva legea nu dispune altcum.

§. 66. Exemplarele trimise orașelor și comunelor interesate din listele electorale finale, locuitorii de acolo pot ori când să le iee în privire, să le copieze, ei singuri, ori prin alții, iar spre acest scop senatul ori antistia comunală trebuie să le acorde timp și ocaziune. De pe exemplarele depuse în arhiva municipiului (orașului) poate să primească copii întregi, ori parțiale, orișicine, dacă plătește taxele înaintea. Rugare este a se da în scris la prezidentul comitetului central. Copia este a se da dela cerere în opt zile, pe lângă recipis de primire. De pe exemplarul păstrat la ministrul de interne al listei finale despre alegătorii direcți încă se pot da copii. Taxele pentru copiile luate de pe exemplarul din arhiva municipiului (orașului) și dela ministerul de interne, le stabilește ministrul de interne. Notarul public e dator să dea ori și cui copie despre listele electorale depuse la el, ori apoi adevărită, că cineva e luat în liste, ori nu e luat. Notarul public primește pentru copii și pentru adevărită taxele uzuale.

§. 67. Dacă prezidentul comitetului central deneagă estradarea copieii, ori trăgănează estradarea, interesatul se poate adresa prezidentului judecătorei administrative, care provoacă pe prezidentul comitetului central, ca în anumit timp să dea copia, ori să spună motivele deneagării, ori ale întâzierii. Pe funcționarul care la termenul pus nu dă copia, ori nu și motivează întâziera sau deneagarea, prezidentul judecătorei administrative îl poate pedepsi cu amendă până la 2000 coroane, care se poate repeti de atâtea ori, de câte ori se repețește neascultarea. Afară de aceasta respectivul mai poate fi tras la răspundere și pe cale disciplinară. (Va urma.)

NOUȚĂȚI.

Alegeri pentru congres. În diecesa Aradului au fost aleși deputați la congresul național-bisericesc următorii domni: *din cler:* Cercul Iosășel: Cornel Lazar, Lipova-Vinga: Augustin Hamsea, Păncota: Ioan George, Birchiș-Chișetău: Gherasim Sărb, Arad: Roman R. Ciorogariu, Timișoară-B. Comloș: Dr. Traian Patici, Giula-Chișineu: Dr. Ioan Trailescu. Deputați mirenii: Șiria: I. Răssu Șirianu, Giula: Nicolae Oncu, Boroșineu: George Feier, Timișoara: Pavel Rotariu, Chișineu: Mihaiu Veliciu, Vinga: Em. Ungurean, Arad: Aurel Petrovici, Chișetău: Dr. Iosif Gall, Buteni: Vasile Goldiș, Hălmeagiu: Petru Truța, B.-Comloș: Dr. Nestor Opresan, Lipova: Antoniu Moosonyi, Radna: Dr. Ioan Suciu, Birchiș: Petru Ionaș. În cercul Zaránd, în arhidieceză, a fost ales deputat mirean dl. *Dr. P. Opriza*, directorul gimnaziului din Brad.

Sfințire de episcop în Viena. Ni se scrie dela Viena: Sămbătă în ziua de Arhangeli a fost hirotonit întru episcop nou alesul episcop din Cattaro *Jovici*. Actul hirotonirii s'a săvârșit în bis. grecească I. Fleischmark, 13, de către I. P. S. Sa arhiepiscopul și metropolitanul *Dr. Vladimir de Repta*, cu P. S. S. episc. din Zarra *Dr. Nicodim Milas*. Ca preoți au funcționat consilierul *Dionisie Bejan* din Cernăuți, profesor universitar la facultatea teologică din Cernăuți *Constantin Popovici*, preotul grecesc de aici *Dr. Meletios Apostolopoulos*, protopresbiterul sârbesc de aici *Mișici*, preotul *Dr. Virgil Cioban*, și doi diaconi.

Corpurile legiuitoare române sunt convocate pe 15 Noembrie v. c. în sesiune ordinară la București.

Sfințire de biserică. Eri, Duminecă, în 22 Noembrie n. s'a săvârșit actul sfințirii de biserică în comuna *Dorolea*, protopresbiteratul B. strîței.

Domnul Dr. Sterie N. Ciureu, medic în Viena, împlinește zilele acesteia anul 60-lea al etății. Din acest prilej colonia română din Viena a ales un comitet, care se aranjează unele sărbări în onoarea celui ce timp de 40 de ani a stat totdeauna în fruntea mișcărilor culturale și politice ale Românilor din Viena, iar comitetul a stabilit programul următor: Vineri, în 27 Noembrie, la orele 12 din zi o comisiune va transmite jubilarului felicitările Românilor din Viena și i va preda o plachetă comemorativă. În aceeași zi la orele 8 seara va fi banchet festiv în sala albă a restaurantului „*Riedhof*” VIII. Schlösselgasse 14.

Hymen. *Elena Herlea și Ieronim Păcurar* își anunță sărbarea religioasă a cununiei lor, care se va celebra Joi în 26 Noembrie n. la orele 3 d. a. în biserică gr. ort. din Vinerea.

Darul Regelui. Maiestatea Sa Împăratul și Regele *Francisc Iosif I* a donat din caseta privată o mie de coroane poliștilului din Budapesta *Benczik Arpad*, care cu ocaziunea demonstrațiilor socialiste de stradă a fost rănit la braț de glonțul unui revolver, descărcat din partea unuia dintre demonstrații.

† **David Starcevic**, deputat în dieta Croației, întemeietorul partidului starcevician croat, a decedat în Jașca.

Atestate false. Direcțiunea căilor ferate ungare din Budapesta a făcut constatarea, că foarte mulți dintre funcționarii mai mici dela căile ferate au ajuns în oficiu pe baza unor atestate câștigate pe cale necorectă. Sunt și de aceea la căile ferate, cari abia știu se scrie și se cetească, și au produs atestate false despre absolvarea clasei a patra civilă. S'a făcut arătare la poliție și s'a început o severă cercetare. Se zice, că sunt implicați în afacere mai mulți profesori din Budapesta, cari au dat atestate false, pe — bani buni. Numărul atestatelor false se urcă la două sute.

Instruarea analfabeților. Reuniunea învățătorilor gr. cat. români din arhidieceza Blajului încă a luat hotărâre pentru instruirea analfabeților în cursuri de iarnă. Totodată a pus și 10 premii pentru învățătorii, cari vor arăta cele mai bune rezultate pe acest teren.

Prietinele. Două fete tinere din comuna *Temerin* din *Bacia*, servitoare la un cârcimar din *Neoplanta*, au fost aflate spânzurate în podul stăpânului lor. Erau prietene nedespărțite și au lăsat în urma lor o sorisoare, în care și iau rămas bun dela cei ce le stăteau mai aproape, dar motivul care le-a îndemnat să și pună capăt vieții, nu-l spun în scrisoare. Rămâne secret, pe care l-au dus cu ele în mormânt.

Ploi mari. Din Italia vin știri triste. Ploile cele mari și neîntrerupte au avut de urmare dărâmarea mai multor case, în mai multe comune. Turme întregi de oi au fost răpiti de undele apelor și înecate. S'au înecat și doisprezece oameni. Mai multe comune sunt nimicite de tot, iar în *Barcelona* a fost subminată de apă catedrala catolică, zidită în secolul al XIII-lea, monumentul lui *Columbus*, arsenalul, și număratoase case.

O boală nouă. Din Veneția se scrie, că în împrejurime s'a ivit o boală nouă, de care sunt atacate mai ales femeile aflătoare în stare binecuvântată, ori în stare de leuzie. E boală epidemică, și peste două sute de femei cuprinde de ea — au murit. Medicii nu știu încă să și dea sama cum și din ce se naște. Femeile mai cu stare fug de acasă, la mari depărtări, ca să nu capete boala aceasta nouă.

La fondul „Victor și Eugenia Tordășianu” pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: *Maria Oane*, văd. învățătoareasă (Viștea-inf.) 40 bani și fiul său *Victor*, 20 bani, *Dr. Nic. Șerban* de *Voila*, deputat dietal, 2 cor., *D. Stanciu*, comerc. (Viștea-infer.) și fiul său *George*, mașinist, 1 cor., *Dumitru Pulea*, paroh (Beșe) și membrii familiei sale 1 cor. 20 bani.

Atentatul din Blaj. Făptuitorii atentatului din Blaj sunt urmăriți de gendarmerie, dar până acuma nu au putut fi descoperiți. Știrea aceasta ne-o aduce o gazetă semioficioasă, cu adaosul, că suspecți sunt doi muncitori de rând.

O lege rusească. Din Petersburg vine știrea, că ministrul rusesc de culte și instrucțiune publică va prezenta în curând parlamentului rusesc un proiect de lege, care va împedeca traducerea și tipărirea în rusește a produselor literare străine, lipsite de orice valoare. Prin aceasta s'a intenționează a se da o mai bună îmbrățișare literaturii naționale rusești.

Nu crede că un rău trece dela sine. Dacă ești bolnav trebuie să cauți momentan ajutor, căci o boală neglijată e un rău dublu. Tusă, durere de piept, bale, lipsă de apetit, răgușală, asudarea nocturnă, slăbiciunea, adesea premerg boalelor grele. De se arată asemenea simptome nu întârzia, ci comandă sirupul de miere de teiu alui *Örkény*, care împiedecă tusa și scuparea de sânge, desface perfect flegma, delătură asudatul nocturn, îmbunătățește apetitul, mărește greutatea corpului, ușurează răsufarea, delătură insomnia și împiedecă lățirea unei boale mai grele. Dacă comanzi o sticlă de probă cu cor. 3, sau o sticlă mare cu cor. 5, adresează epistola sau mandatul poștal la Farmacia apotecarului în Budapesta, Iosefsring 64. Depot 90.

PARTEA LITERARĂ.

Ce păreri au unii bărbați celebri despre sfânta scriptură?

după Pilz, trad. de Dr. I. Dobre.

Dacă s'ar da orezământ afirmărilor unor „representanți” ai științei moderne, atunci ar fi credința în adevărul vecinic al sfintei scripturi o nebunie, de care nu e permis a se face vinovat nici un om cult, căci, zice ei, știința a dovedit, că biblia conține multe rătăciri.

Ba ei nici nu se sfiesc a rosti batjocuri insolente asupra acestei cărți, care de veacuri, în nenumărate rânduri a fost un izvor de mângăere, de putere și de înălțare pentru omenime. Astfel ne spune *Dr. Häckel*, profesor în *Jena*, în opul său „*Weltätsel*”, care a apărut deja în 120 000 de exemplare, că cele 4 evanghelii s'ar fi dovedit de „canonice” prin aceea, că într'un conciliu fiind puse toate evangeliile ce existau sub masă, la rugăciunea conciliului ar fi sărit cele 4 evanghelii ale noastre pe masă și în urma acestei întâmplări au fost declarate de canonice, — o fabulă, pe care dl *Häckel* în urmă totuși a lăsat-o afară în ediția engleză a opului său, dar a pus-o liniștit în ediția germană, deși teologi nemți i-au dovedit absurditatea. Aceasta e apoi știință! Și mulți ignoranți apoi, cari nici idee n'au de spiritul științei, bazându-se pe astfel de fleacuri, se pornesc și ei contra sfintei scripturi, spre a dovedi în chipul acesta „cultura lor.”

Stând astfel lucrul, nu va fi de prisos a aduce unele dovezi, cari vor demonstra, că mulți bărbați, cari trec de mari în împărăția spiritelor, au prețuit foarte mult sfânta scriptură, că prin urmare, nu numai cei proști cred într'ânsa. Citatele, ce le aducem spre acest scop, le-am scos în parte și din opul „*Eine Wolke von Zeugen für Bibel*” (Un nor de martori pentru Biblie).

Martin Luther (1483—1546), care chiar și înaintea liberugetătorilor trece de un principe al gândirii, în aplicarea psalmului 37, ce o trimite la 12 August, 1521, comunității sale în *Wittenberga*, scrie astfel: „Pe întreg rotogolul pământului nu se află o carte mai clară, ca sfânta scriptură, căci ea e față de celelalte cărți, ca soarele față de toate luminile.

Căutați dară, ca nimeni să nu vă abată dela sfânta scriptură, ori cât de mult s'ar strădui spre aceasta. Căci de veți eși din cuvântul ei, sunteți perduți, și vă duc, cum ei voesc, ear de vă țineți de ea, atunci v'ați mântuit.”

Mai departe scrie *Luther* pela anul 1530, 1 Iulie, lui *Friderich Pistorius* în *Nürnberg*, căruia îi dedicase tâlcuirea psalmului 118, următoarele despre sfânta scriptură: „Intrânsa nu se cuprind numai cuvinte pentru cetire, ci tot cuvinte mărețe pentru viață.”

Ear ordului german îi scria tot el pe la 1523: „Este așa dar sigur, cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie lucrul cel mai minunat în cer și pe pământ, de aceea și trebuie să lucreze deopotrivă, luminând și onorând în cel mai înalt grad pe cei ce cred într'ânsul și-l onorează — și în același grad orbind și rușinând pe cei ne-

credincioși. Celor dintăiu trebuie să le fie mai sigur și mai cunoscut decât ori ce, iar celor din urmă de tot necunoscut și ascuns. Cei dintăiu trebuie să-l prețuiască și laude peste măsură, cei din urmă să-l defaime și profaneze în mod de nedesoris.”

Încă multe cuvinte nimerite a mai zis *Luther* despre sfânta noastră carte, dar spațiul nu ne iartă a înșira mai multe. Tot ce a mai spus el despre Biblie este în spiritul ce dominează cele 95 de teze de controversă dela 1517.

„Adevărată comoară a bisericii este evangelia cea creștinească a mării și grației lui Dumnezeu”, zice el în teza 62.

Foarte frumos s'a exprimat asupra sfintei scripturi marele poet *Wolfgang von Goethe* (1749—1832) zicând:

„Poate cultura spirituală să facă progrese cât de mari, să cuprindă științele naturale teren cât de vast, și spiritul omenesc să și ia zbor cât va vrea, totuși nu se va putea ridica peste înălțimea și cultura morală a creștinismului, după cum strălucește el în evangeliu.

Eu consider toate 4 evangeliile de absolut adevărate, căci intrânsele lucrează strălucirea unei mării, ce a emanat din persoana lui *Cristos*, și care era înzestrat cu natmă dumnezească în așa mod, cum numai odată s'a arătat aceea pe pământ.

Eu sunt convins, că sfânta scriptură devine tot mai frumoasă, cu cât omul o înțelege mai bine.

Acea mare venerațiune, ce i-au consacrat sfintei scripturi multele popoare și seminții ale pământului, o datorește ea valorii sale interne. Ea nu e doar numai o carte populară, ci cartea popoarelor, fiindcă ne îmbrățișează soarta unui popor drept simbol al tuturor celorlalte, încopie istoria lui de originea lumii și prin o serie treptată de evoluții pămânetene și spirituale, de evenimente necesari și incidentale, ne conduce în regiunile infinite ale eternității.”

Alături de regele poeziei, numim și pe nimosul cântăreț al luptelor pentru libertate, *Ernst Moritz Arndt* (1769—1860) Din graiul lui ni s'a păstrat următoarele sentințe despre sfânta scriptură:

„Celce știe și simte ce însemnează biblia și libera ei folosire, că fiecare creștin, care poate ceta în această carte a cărților, are totdeauna pe lângă sine ca mentori pe Mântuitorul dimpreună cu cei 12 apostoli ai săi, — celce a simțit vrodată duhul cel tainic și lăuntric d-zeiesc la cetirea acestei sfinte cărți, — celce a văzut creștini pioși de cele mai felurite confesii, cum află într'ânsa fiecare, după spiritul și trebuința sa, mântuirea sigură și garanța vieții vecinice: acela bine se va feri a conglăsi nesocotit cu acuza, ce să face protestantismului de căzut și confus, unde fiecare lipsit de lumină și căldură rătăcește în drumul său obscur.

Isus Cristos și cuvântul revelațiunii sale d-zeiești trăesc în veci și porțile iadului nu-l vor birui pe dânsul.

Cunosc bine tăria popismului, dar și prepotența sentinței lui *Luther*. „Cuvântul să-l lăsați să rămână”. Acest cuvânt d-zeiesc are puterea să scutere șgura, ce se așează pe el din când în când, și se lumineze earăși în strălucirea-i înnoită.”

Afară de aceasta mai preamărește *Arndt* și în versuri măreția cuvântului lui D-zeu.

Tot aici, lângă bărbatul acesta cu inima înflăcărată, vom înregistra și pe insufletitul tinăr *Carl Teodor Köbner* (1791—1813), care încheie astfel frumoasa-i cântare de preamărire „*Nădejdea noastră*.”

Și totul peară în ruine,
Al tău Cuvânt în veci rămâne.

(Va urma.)

Teatru german.

Luni: *Fraulein Isolte, meine Frau*, comedie.

Marți: *Tipp-Mamsell*, operetă.

Răceli grele

și tusă se depărtează imediat la luarea aliatoarei și întăritoarei Emulsiuni a lui SCOTT.

SCOTT

e atât de plăcut la gust, încât toți cari nu pot suporta obicinuita usoare de ficat iau

Emulsiunea lui SCOTT

cu ușurință și plăcere. Afară de aceea e Emulsiunea lui SCOTT considerabil mai folositoare. 6 (270) 2—5

Prețul sticlei originale cor. 2-50.

Se găsește în toate farmaciile.

Veritabil numai
cu această marcă
— Pescarul — ca
semnul garanției
al experiențelor
lui SCOTT.

Nr. 1036/908.

[333] 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. I. **Borgo-Bistrița**, protopresbiteratul Bistriței, să publice concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitorilor preoțești dela stat.

Concurenții să-și înainteze cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și până inclusiv 8 zile înainte de sinodul parohial electoral după prealabila încredințare la oficiul protopresbiteral să pot prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficiu și predica.

Blașfalăul de sus, în 15/28 Octombrie 1908.

Oficiul protopresbiteratului ortodox român al tractului Bistrița.

Vasile Bălan
adm. ppresb.

Publicațiune.

Comuna noastră bisericăscă română gr. or. din **Boița** (comitatul Sibiiului) esărândează respective închiriază pe calea licitațiunii publice localitatea sa de **boltă** constătoare din 4 odăi și 1 culină, pe timp de 5 ani.

Localitatea aceasta de boltă se află în edificiul școlar și în centrul comunei noastre, iar conducătorul aceleia în tot timpul a beneficiat de licență de tabac și pentru beuturi spirituoase.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă** în 23 Noemvrie v. a. c. (6 Decemvrie n. a. c.) la 3 oare p. m. în localitatea edificiului nostru școlar pe lângă oferte închise și verbale.

Prețul de strigare este stabilit în suma de 300 coroane.

Condițiunile și informațiunile de lipsă în această privință se află la oficiul și comitetul parohial al comunei noastre bisericăști.

Boița, 3 Noemvrie v. 1908.

Oficiul parohial român gr. or.

Ioan Druhora
presbiter român gr. or.

[384] 2-2

Nu e necesară reclama.

Fiecare om știe, că

I școală de vierit, Riomfalva alui Simon Nemenz

are cele mai frumoase vițe de vie altoite.

Se trimit gratis și franco cataloage cu ilustrațiuni. [306] 8-36

BIBLIOTECA MESERIAȘULUI.

Nr. 1.

I. APOLZAN.

UNELTELE DE MÂNĂ

DELA LEMNĂRIT

Partea primă: I. Rândecele.
II. Dalțile.
III. Ferestraele.

(336) 1-

Cuprinde pe lângă numirile germane și maghiare ale uneltelor și pe cele românești, la noi cu totul necunoscute, apoi descrierea scopului cărui servesc uneltele, cum și părțile constitutive în toate trei limbile. Are 32 ilustrații.

Se poate procura cu 40 fileri dela
Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Tusă.

Eminent mijloc contra tusei și răgușelei, sunt la Stattin

„Caramellele de piept ale lui Ober“,

au efect perfect și sunt foarte recomandabile pentru curățirea flegmei.

Se află numai în

cofeteria Stattin

Sibiu, Str. Cisnădiei 28.

1 Carton 20 b., 5 Cartoane 90 bani.
Cele mai fine prăjituri pentru ceai, fa-
(332) 3-6 bricat propriu.

Prin **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, se pot procura următoarele re-cuisite de învățământ impuse de noua lege școlară:

Tabele de cetit ungurești	4-80
Tabele de cetit românești	4-80
Göncz P., A métermértékek falitáblája	1-20
Bittenbinder M., Utasítás a méter-	
rendszer használatára és tanítására	
a népiskolák számára	—60
Rosch-féle termszetrájk obrák (16 bu-	
căți în color și cu text explicativ)	15-—
Mașină de socotit	13-50
Bopp, Colecțiune de măsuri metrice .	12-—
Mapa politică a Ungariei	14-—
Mapa politică a Europei	15-—
Mapa fizică a Europei	15-—
Mapa fizică a Ungariei	15-—
Tabelele de părete a-le lui Hötzel:	
Primăvara, vara, toamna, iarna, Cur-	
tea țărănească, Mușli, Orașul, trase	
pe pânză à	6-60
Mapele comitatelor singuratică à 20 și	
—30	—30

Dela Librăria arhidiecezană Sibiu

se pot procura următoarele tipărituri școlare:

Date statistice pentru senatul școl-	Protocol de primire, coala	—06
lar, coala	„ „ „ 25 coale leg.	2-20
—10	„ „ „ 50 „ „	4-50
Date statistice școlare, coala	„ „ clasificății coala	—06
—06	„ „ „ 15 coale leg.	1-40
Conspect despre salariul solvit de	„ „ „ 20 „ „	1-80
comuna bisericăscă, coala	„ „ „ 25 „ „	2-20
—06	„ „ „ 50 „ „	4-50
Foaie de emolumente, coala	„ „ inspecție, coala	—04
—06	„ „ „ 15 coale leg.	1-10
Protocol de venite, coala	„ „ „ 50 coale leg.	3-—
—06	Cronică școlară, coala	—04
Date statistice școlare pentru pro-	„ „ „ 50 coale leg.	3-—
topresbiteri A.: în general		
—12		
Date statistice școlare pentru pro-		
topresbiteri B.: în special		
—12		

Toate aceste tipărituri sunt compuse în înțelesul legii nouă școlare.

Afară de acestea se mai pot procura dela numita librărie și următoarele cărți:

Adam I., Năzuinți, novele	1-50	Maupassant, O viață	2-—
Biblioteca pentru toți 335 numeri à	—30	Payot I., Educația voinței	1-50
Brediceanu T. Viorele, vals		Pușcariu I. cav. de, Frag-	
pentru piano	2-—	mente istorice despre	
Caragiale, Nuvele și povestiri	1-50	boerii din țara Făgăra-	
„ Momente	2-—	șului, vol. IV.	5-20
„ Teatru	2-—	Preotul Petrov, Pe urmele lui	
Cuza, Naționalitatea în artă	1-50	Christos, roman vol. I.	2-—
Dictionarul limbei române publi-		Sadoveanu M., Insemnările lui Ni-	
cat de Academia română (apare		colai Manea	2-—
în fascicule)	60-—	Sadoveanu M., O istorie de demult	
Dumbravă B., Haiducul	2-—	Sandu Aldea, Pe drumul Bărăga-	
Iosif St. O., Zorile, dramă isto-		nului	1-50
rică în versuri	1-—	Tabloul lui Mihai Viteazul	1-50
Iosif Anghel, Legenda funigilor,		Bustul lui Eminescu frumos lu-	
poem dramatic în versuri	1-—	crat, 22 cm. înălțime	4-60
Ispirescu, Poveștile unchiș. sfântos	1-50	Hodoș C., Martirii	1-50

Dacă tușești,

dacă ești răgușit, dacă răsufli greu, dacă asuzi noaptea, dacă ești plin de bale, dacă ai catar, dacă simți dureri în piept, acestea dovedesc că te-ai răcit sau că ai influență, totuși pot avea aceste simptome o însemnătate serioasă.

Se recomandă deci cu insistență a im-pedeca mersul boalei. Spre scopul acesta se recomandă ca mijloc de casă:

Sirupul de mie-re de teiu a lui Örkény laudat de mulți medici.

O mulțime de scrisori de mulță-mită întăresc bine-făcătorul lui efect. O sticlă de probă din **Sirupul de miere de teiu a lui Örkény** costă 3 Cor., o sticlă mare 5 Cor., 3 sticle se capătă cu 15 Coroane franco prin ramburs sau contra trimiterii banilor înainte.

(337) 1-10

Unicul depot pentru Austro-Ungaria, la:

FARMACIA-APOSTOLULUI, Budapesta, Josefsring 64, Depot 90.

„RACOTANA“

institut de credit și economii, societate pe acțiuni
Șeica-mare (Nagyselyk) Nagykükülő m.

Filiale: Mediaș, Elisabetopole.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 5% până la 500 coroane, pentru depuneri stabile dela 500 coroane în sus cu abzicere de 30 zile 5½%. Darea după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 3000 coroane să pot ridica și — după starea cassei — să plătesc fără abzicere.

Depuneri și ridicări să pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Acordează credite cambiale, personale, hipotecare și de lombard în modul cel mai culant.

(326) 4-6

Diracțiunea.**Panorama originală a lumii.**

(Filiala Pasagiului Berlinez).

Piața mare Numărul 9
lângă palatul lui Bruckenthal.

Intrare și privire în orice timp al zilei
dela 9 oare dimineața până la ½10 seara.

Din 23 Noemvrie până în 29 Noemvrie 1908:

In regiunile cu soare la Rin.

Prețuri de intrare: Pentru oameni mari 40 b., copii, școlari și soldați 20 b., Blocuri cu 6 bilete cor. 1-80, Blocuri pentru școlari à 7 bilete cor. 1-—, Mercuria și Sâmbăta până la 5 oare intrare cu 12 b. pentru copii și elevii tuturor institutelor. Bilete pentru societate 100 bucăți cor. 25-—.

In fiecare săptămână altă serie.

(235) 13-—

Seriile odată predate nu se repetază.

Au apărut:

Compoziții românești de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărțitor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit ca mine nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boii!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brău I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învărtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brău II.

CAIETUL III.

Brău III.
Hățegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brău IV.

Prețul unui caiet: cor. 4-—
fr. 5-—

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiu (Nagyszeben).